

- udział wynoszący 1/2 części w (...), oznaczonej jako działki ewid. (...), (...).

Po tym ustaleniu Sąd Rejonowy dokonał opisu zmian, co do tak ustalonego przedmiotu działu, jedynie w sposób ogólny wskazując na jakiej podstawie dokonał takich ustaleń, za wyjątkiem podziału dotyczącego działki (...) na działki nr (...), odnośnie których wskazał operat, na podstawie jakiego uległy one podziałowi. W treści opisu dotyczącego pozostałych zmian wskazał na podziały:

- w księdze wieczystej KW (...) działki nr (...), na działkę (...) oraz działki (...), na działkę (...);

- w księdze wieczystej KW (...) działki (...) na działki (...), zaś działka (...), na (...) i (...);

- odnośnie księgi wieczystej KW (...) dokonana przez Sąd Rejonowy weryfikacja spowodowała ustalenie, że działki objęte tą księgą zostały podzielone i wywłaszczone pod drogi na rzecz Powiatu. W konsekwencji z czterech działek o numerach (...) własnością spadkodawcy pozostały jedynie trzy wydzielone działki o numerach: (...), (...) i (...), które aktualnie figurują w księdze wieczystej (...).

Sąd I instancji stwierdził w uzasadnieniu, że wszystkie opisane zmiany polegające na podziale działek wynikają z dokumentacji dotyczącej przygotowywanego wywłaszczenia zalegającej w aktach sprawy na k. 103-121, jednak mając na uwadze, że strony w niniejszym postępowaniu nie przedłożyły ostatecznych decyzji o wywłaszczeniu, brał pod uwagę stan aktualnie istniejący w księgach, który jednak nie został bliżej sprecyzowany i potwierdzony, co odnieść należy także do opisanego stanu wynikającego z dokonanego już wywłaszczenia działek objętych księgą wieczystą KW (...). W tym zakresie Sąd Rejonowy wśród działek należących do spadkodawcy oprócz powołanych wcześniej działek nr (...) wymienił również działkę nr (...), pomijając wskazaną wcześniej działkę nr (...).

Po tym ustaleniu Sąd Rejonowy dokonał samodzielnego przeliczenia wartości nieruchomości dokonując korekty wyliczeń opinii biegłej H. B. sporządzonej do sprawy o zachówek I C 238/11, która zalega na k. 88-90 akt podnosząc, iż strony zgodnie wносиły, aby orzeczenie zostało oparte na tejże opinii, nie kwestionowanej w niniejszym postępowaniu. Stwierdzone przez Sąd zmiany we własności nieruchomości doprowadziły jednak do korekty w obliczeniach wartości majątku spadkowego w stosunku do wskazanej w opinii, którą to wartość ustalono ostatecznie na kwotę 945.813 zł. Jak dalej wskazuje Sąd I instancji korekcie uległa wartość udziałów spadkodawcy w nieruchomości, z powodu zmiany przyjętej do obliczeń powierzchni działek nr (...) z KW (...), w stosunku do wielkości ustalonej przez biegłą, według wyliczonej w opinii wartości metra kwadratowego. Przy tym ponownie powołano działkę nr (...), natomiast w miejsce działki nr (...) przyjęto do obliczeń działkę nr (...).

W dokonywanych rozliczeniach Sąd Rejonowy wskazał dalej, że nie uwzględnił podziału działki (...), które nadal pod tą numeracją ujawnione są w KW (...). W związku z tym Sąd Rejonowy również w tym przypadku dokonywał swojego obliczenia wartości tych działek według cen metra kwadratowego wynikających z powołanego opracowania mnożąc je przez większą powierzchnię.

Z uwagi na fakt, że spadkobiercy nabyli spadek na podstawie dziedziczenia testamentowego Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłej A. J., na okoliczność przyporządkowania działek ewidencyjnych do rozrządzeń testamentowych

i opierając się w tym zakresie na w/w opinii ustalił, że „(...)” to działka (...)(co potwierdził uczestnik w piśmie z 22.07.2014), zaś „(...)” to działka (...). Sąd uzasadnił swoje stanowisko tym, że chociaż biegła posłużyła się prawdopodobieństwem przy określaniu działek, to jej ustalenie zostało oparte na wywiadzie terenowym. Sąd I instancji nie uzyskał od stron dowodów, które by takie ustalenie podważały.

Dalej Sąd Rejonowy jako bezsporne przyjął, że aktualnie przedmiotowe gospodarstwo rolne nie jest prowadzone, albowiem oboje spadkobiercy przebywają w USA, tam mają swoje centra życiowe, zaś z oświadczeń w sprawie nie wynika, aby miały zamiar powrócić do Polski, w celu podjęcia jego prowadzenia.

Dokonując działu spadku Sąd Rejonowy przyznał uczestnikowi P. C. działki ewidencyjne nr (...), natomiast pozostałe nieruchomości oraz udziały spadkodawcy w nieruchomościach objętych orzeczeniem, przyznał na rzecz wnioskodawczyni - małoletniej K. C..

Z tytułu dokonanego podziału nie zostały zasądzone dopłaty, natomiast rozstrzygnięcie o kosztach postępowania oparto na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że orzekając oparł się na zasadach wynikających z przepisów art. 1035 k.c. w zw. z art. 211 k.c. i 214 k.c. W jego ocenie z uwagi na fakt, że spadkowe gospodarstwo rolne nie jest prowadzone przez żadnego ze spadkobierców, nie budziła wątpliwości możliwość dokonania jego fizycznego podziału przy uwzględnieniu zasady, że zniesienie współwłasności powinno nastąpić poprzez taki podział. Wydzielenie nieruchomości, w braku jakichkolwiek innych przesłanek powinno zdaniem Sądu nastąpić przy uwzględnieniu woli testatora, z której wynikało, iż uczestnik P. C. ma otrzymać działki leśne określone jako „(...)” oraz „(...)”, natomiast małoletnia wnioskodawczyni powinna otrzymać „wszystko”, co w spadku pozostało po takim wydzieleniu. W tym zakresie przeznaczenie w testamencie dla pozostałych dzieci spadkodawcy zwierząt gospodarskich, zostało pominięte z uwagi uznanie tych rozporządzeń za zapisy testamentowe.

Taki sposób podziału Sąd Rejonowy oparł na normie wynikającej z art. 948 § 1 k.c. nakazującej tłumaczyć testament tak, aby zapewnić możliwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy. Zdaniem Sądu zasada ta powinna mieć zastosowanie nie tylko w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, ale również w sprawie o dział spadku. Stanowisko to Sąd Rejonowy uzasadnił treścią wywodów wynikających z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego, z dnia 16 września 2009 r., II CSK 243/09 gdzie wskazano, że ogólne zasady wykładni przepisów dotyczących spadkobrania zmierzają do takiego podziału majątku spadkowego, aby urzeczywistniona została w sposób możliwie najpełniejszy wola spadkodawcy, co należy uwzględniać nawet w przypadku dziedziczenia ustawowego. Podporządkowanie się tej zasadzie, wykluczało, w ocenie Sądu I instancji przyznanie uczestnikowi wnioskowanych przez niego działek, albowiem nie miało ono oparcia w treści testamentu. W takim przypadku doszłoby do pokrzywdzenia wnioskodawczyni, która zgodnie z testamentem miała uzyskać cały spadek, z wyłączeniem na rzecz uczestnika wskazanych dwóch działek leśnych.

Sąd Rejonowy mając również na względzie postanowienia testamentu nie zasądził dopłat na rzecz uczestnika, pomimo tego, iż postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku określa ułamkowe udziały poszczególnych spadkobierców uzgodnione przez nich w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. Jednak z uwagi na brak oszacowania przedmiotu spadku w trakcie wskazanego postępowania, zdaniem Sądu udziały te nie odzwierciedlają faktycznej wartości przedmiotów przeznaczonych przez spadkodawcę poszczególnym spadkobiercom. W ocenie Sądu Rejonowego odnosząc się do wartości ustalonych jedynie w sposób przybliżony, nie można zasądzać dopłat określonych poprzez realne wyliczenie wartości spadku, skoro działki przyznane uczestnikowi wyczerpują cały przeznaczony mu w testamencie przedmiot spadku.

Apelację od postanowienia Sądu I instancji wniósł uczestnik P. C., który zaskarżając postanowienie w pkt. IV, V i VII zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to przepisów art. 1035, 1037 § 1 k.c. w związku z art. 212 k.c. oraz 948 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że podział spadku winien w pierwszej kolejności uwzględniać wolę spadkodawcy, skoro ustalenie kręgu spadkobierców i wielkości ich udziałów w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku nastąpiło w sposób określony w art. 961 k.c. Wskazując na to apelujący zarzucił błędne przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że wola spadkodawcy uniemożliwia zasądzenie na jego rzecz dopłat lub spłat. Dodatkowo zarzucił naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że opinia biegłej A. J. umożliwia ustalenie w sposób nie budzący wątpliwości, jakie działki ewidencyjne w testamencie przeznaczył dla niego spadkodawca. W wyniku zaskarżenia apelujący wnosił w pierwszej kolejności o przyznanie mu wnioskowanych przez niego działek, względnie o zasądzenie na jego rzecz spłaty odpowiadającej jego całemu udziałowi w spadku wynikającemu z postanowienia o stwierdzeniu jego nabycia, to jest kwoty 94 581,30 zł, albo przy przyznaniu dla niego działek objętych treścią zaskarżonego postanowienia, zasądzenie dopłaty w kwocie 30 776,30 zł. W uzasadnieniu apelacji skarżący argumentował, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest dla niego krzywdzące, albowiem gdy spadkobiercami są osoby, którym spadkodawca przeznaczył w testamencie

poszczególne przedmioty majątkowe, należną im spłatę zasądza się według udziałów w spadku określonych stosownie do art. 961 k.c., a nie według wartości przeznaczonych im przedmiotów. W tym zakresie powołano w apelacji orzeczenie SN z dnia 28.07.1981 r. III CRN 113/81.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

W ocenie Sądu Okręgowego, mają w sprawie miejsce wskazane naruszenia prawa materialnego to jest art. 948 i 961 k.c., jak i inne przepisy regulującego kwestię działu spadku w skład, którego wchodzi gospodarstwo rolne. Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego, zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, obligował Sąd Okręgowy do badania czy w sprawie mają miejsce naruszenia wskazane w zaskarżeniu, jak również inne nie wskazywane w apelacji. W tym zakresie podnieść należy dodatkowo naruszenie przepisu art. 1070 k.c. oraz pozostających z nim w związku przepisów art. 213 – 214 k.c.

Podkreślenia wymaga również i to, że wprawdzie w treści apelacji pominięto pkt. I – III postanowienia Sądu Rejonowego odnoszące się do ustalenia przedmiotu spadku, niemniej jednak z uwagi na to, że kwestionowanie sposobu działu pozostaje w integralnym związku z zakresem zaskarżenia, a zgodnie z treścią art. 684 k.p.c. skład i wartość spadku ustala sąd, nie sposób odnieść się do oceny zasadności podniesionych zarzutów bez analizy prawidłowości dokonanych przez Sąd Rejonowy ustaleń w tym zakresie, albowiem rzutować one mogą końcowo czy i ewentualnie w jakim zakresie przyznane uczestnikowi nieruchomości wyczerpują jego udział w spadku.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że Sąd Rejonowy w sposób nieprecyzyjny skonstruował treść zaskarżonego postanowienia wskazując najpierw w punkcie pierwszym co jest przedmiotem działu spadku, a następnie czyniąc od tego liczne odstępstwa, co sprawia, że w istocie trudno stwierdzić jakie nieruchomości stanowią przedmiot działu spadku, a także jaka jest ich wartość. Takie ustalenie, w ocenie Sądu Okręgowego, rodzi realne niebezpieczeństwo dowolności interpretacyjnych w zakresie przedmiotu działu. I tak Sąd Rejonowy stwierdza rozbieżności pomiędzy treścią dokumentów własności dotyczących nieruchomości jakie są przedłożone w aktach, a aktualną ich treścią wynikającą z elektronicznej bazy danych ksiąg wieczystych, nie dokumentując jednak do jakiej treści bazy się to odnosi, poprzez zamieszczenie stosownego wydruku na datę wydania orzeczenia. Próba takiej weryfikacji przy rozpoznaniu apelacji wskazuje zaś na pewne rozbieżności, w stosunku do ustaleń Sądu Rejonowego. Odnieść to należy do KW (...), w której działka nr (...) podzieliła się na działki (...), zaś działka nr (...), na (...) i (...). Z treści postanowienia wynika, iż jest nim objęta prawidłowo działka nr (...) oraz działki nr (...), których obecnie w elektronicznej księdze wieczystej nie ma. Bliższych ustaleń w tym zakresie Sąd Rejonowy jednak nie czyni. W przypadku nieruchomości objętych KW (...) stwierdzono podział działki nr (...), na działki nr (...) oraz działki (...), na działki nr (...), jednak przyjęte do działu spadku nieruchomości oraz ich wartość, nie uwzględniają takiego podziału. Sąd uzasadnił to brakiem dostarczenia przez uczestników postępowania, dokumentów wskazujących na fakt ewentualnego wyzbycia się prawa własności części z nich, co rodziło konieczność zaliczenia do spadku całych wskazanych nieruchomości. W tym celu Sąd dokonał przeliczenia ich wartości bazując na opinii wykonanej w innej sprawie dotyczącej zachowka (sygn. akt I C 238/11). Opinia ta jest w aktach niniejszej sprawy załączona jedynie szczerunkowo i to w kserokopii, dlatego nie może zostać zweryfikowana, ale skoro biegła nie wliczała do schedy spadkowej wartości całych działek nr (...), to należało tę kwestię wyjaśnić, poprzez jednoznaczne ustalenie czy wskazane nieruchomości w istocie w całości wchodzi w skład spadku, czy też w dacie dokonania działu spadku już w jego skład nie wchodziły. Działanie takie było obowiązkiem Sądu z uwagi na treść przytoczonego już wcześniej przepisu art. 684 k.p.c. Nie jest w tym zakresie wystarczające przyjęcie, że spadkobiercy nie przedstawili w tym zakresie stosownych dokumentów, skoro w treści protokołu rozprawy z dnia 19.09.2014 r. Sąd dokonał zapisu oświadczenia pełnomocnika uczestnika o częściowym wywłaszczeniu bliżej nieokreślonych działek.

W przypadku KW (...) – dokonana weryfikacja doprowadziła Sąd do ustalenia, że działki objęte tą księgą zostały podzielone i wywłaszczone pod drogi, w konsekwencji czego z czterech działek o numerach (...) własnością spadkodawcy pozostały jedynie trzy wydzielone działki o numerach (...), które aktualnie figurują w księdze wieczystej

(...). Następnie Sąd w sposób odmienny opisuje przedmiot spadku wprowadzając do niego działkę nr (...), zaś dokonując przeliczeń wartości w stosunku do opinii biegłej ze sprawy I C 238/11, koryguje wycenę udziałów spadkodawcy w tej nieruchomości w stosunku działek (...), to jest nie odpowiadających w pełni wcześniejszym ustaleniom, albowiem pojawia się w nich działka nr (...).

Na koniec zauważyć należy, że w toku postępowania o dział spadku ujawniono również, że w jego skład wchodzi jeszcze ciągnik marki U. (...) oraz samochód marki V.(...). W protokole rozprawy z dnia 25.04.2012 r., znajduje się stosowna informacja w tym zakresie. Wskazane składniki spadku zostały przez Sąd Rejonowy jednak pominięte, bez dokonania wyjaśnienia takiego stanu rzeczy. Tymczasem sądowy dział spadku winien obejmować wszystkie jego składniki, a w przypadku częściowego działu wskazać należało okoliczności szczególne, które go uzasadniają.

Naruszenia te powodują, że w chwili obecnej nie można stwierdzić czy wyliczona przez Sąd Rejonowy wartość spadku, a na tej podstawie wysokość udziałów przysługujących poszczególnym spadkobiercom jest prawidłowa, co nie pozwala na stwierdzenie zarzucanych naruszeń w zakresie wyrównania udziałów splatami.

Dalej zauważyć trzeba również, że przepis art.1070 k.c. odwołuje się do odpowiedniego zastosowania do działu spadku przepisów o zniesieniu współwłasności. Dotyczy to w pierwszej kolejności możliwości podziału gospodarstwa rolnego. W tym zakresie Sąd oparł się wyłącznie na swym przekonaniu, które nie zostało wywiedzione z przesłanki odnoszącej się do prawidłowej gospodarki rolnej, jak stanowi przepis art. 213 k.c., ale ze stanu faktycznego, zgodnie z którym żaden ze spadkobierców gospodarstwa tego nie prowadzi. Okoliczność ta nie może jednak stanowić podstawy do dokonania oceny co do możliwości podziału, a Sąd nie posiada wiedzy specjalnej co do takiej oceny ze względu na przesłankę ustawową. Chodzi bowiem nie tylko o stwierdzenie czy podział jest w ogóle dopuszczalny, ale i ustalenie czy każdy ewentualny podział nie wpływa negatywnie, na możliwość prowadzenia spadkowego gospodarstwa zgodnie z regułami prawidłowej gospodarki rolnej. Pod tym właśnie kątem podlegać powinny szczególnie takie podziały, jakie wskazują w swoich wnioskach uczestniczący w sprawie spadkobiercy. Biegły z zakresu rolnictwa w stosownej opinii może bowiem wyeliminować, któryś z nich, co w sposób istotny będzie rzutowało na ostateczne rozstrzygnięcie Sądu.

Opinia ta pozwoli bowiem przede wszystkim stwierdzić czy dział spadku może być w ogóle dokonany w naturze czy też nie, a także czy wszystkie wnioskowane przez strony wydzielenia są prawnie dopuszczalne. Uzyskanie odpowiedzi w tym zakresie, pozwoli spadkobiercom na odniesienie się do tej kwestii i ewentualną modyfikację swych stanowisk. Wszystko to sprawia, iż rozpoznając apelację nie można ocenić zasadności zarzutu, dotyczącego niewłaściwego sposobu dokonania działu spadku.

Oceniając motywację Sądu Rejonowego w przedmiocie sposobu dokonania działu spadku oraz zasądzenia ewentualnych dopłat stwierdzić należy, iż nie można podzielić stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że przepis art. 948 § 1 k.c., nakazuje takie postępowanie, które wyklucza zasądzenie splat lub dopłat w wypadku kiedy ustalone w postanowieniu o stwierdzenie nabycia spadku udziały, nie zostały wyczerpane poprzez przyznane w dziale spadku składniki masy spadkowej. W ocenie Sądu Okręgowego nakaz jak najpełniejszego urzeczywistnienia woli spadkodawcy, stanowiąc pożądaną przez ustawodawcę kierunek działania, ulega pewnym ograniczeniom, wynikającym z obowiązujących przepisów. Ograniczenie takie stanowią choćby przytoczone powyżej przepisy dotyczące możliwości podziału gospodarstwa rolnego. Ustalenie braku możliwości podziału uniemożliwi pełne urzeczywistnienie woli spadkodawcy. Wskazana przez Sąd Rejonowy regulacja już z tej przyczyny nie może spowodować zakazu zasądzania splat lub dopłat. Ponadto wskazać trzeba również, że obowiązek wyrównania udziałów spadkowych, wynika także ze stosowania w tym zakresie przepisów o zniesieniu współwłasności.

Trafnie apelujący wskazuje na naruszenie przepisu art. 961 k.c., w oparciu o który ustalono wysokość udziałów spadkowych w treści postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Realizacja tej normy prawnej w postępowaniu spadkowym nastąpiła wprawdzie w oderwaniu od ustalenia stosunku wartości przeznaczonych w testamencie przedmiotów na rzecz poszczególnych spadkobierców, niemniej jednak ostatecznie udziały spadkowe zostały ustalone zgodnie z wolą spadkobierców, a orzeczenie w tamtej sprawie posiada atrybut prawomocności, a zatem zgodnie z treścią art. 365 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wiąże nie tylko strony i sąd który je wydał, ale również wszystkie

sądy, także w niniejszym postępowaniu. Rozstrzygając konflikt pomiędzy stosowaniem przepisu art. 948 § 1 k.c., a realizacją nakazu respektowania prawomocnego orzeczenia w sprawie spadkowej stwierdzić należy, że w przypadku kiedy pomiędzy spadkobiercami nie ma zgody, co do sposobu działu oraz wysokości ewentualnych spłat i dopłat, Sąd powinien stosować skierowane do niego nakazy wynikające zarówno z przepisów prawa materialnego co do wyrównania dopłatami udziałów spadkowych, jak i prawa procesowego odnoszącego się do związania prawomocnym orzeczeniem. Skutkować to winno wyrównaniem udziałów spadkowych dopłatami w przypadku dokonania działu nawet zgodnie z treścią testamentu, jeśli przedmioty spadkowe przyznane w jego wyniku ich nie wyczerpią.

Wszystkie wskazane uchybienia powodują konieczność uchylenia zaskarżonego postanowienia z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, pozostawiając temu sądowi orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, o czym orzeczono na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i 108 § 2 k.p.c., w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

W ponownym postępowaniu, Sąd winien w sposób jednoznaczny wyjaśnić jakie nieruchomości winny podlegać podziałowi w niniejszej sprawie, badając skład spadku na datę orzekania. W przypadku stwierdzenia, że niektóre z nieruchomości figurujących na spadkodawcę w dacie jego śmierci obecnie już nie stanowią masy spadkowej, ustalić należy kiedy zostały one z tejże masy wyłączone, zaś w przypadku odpłatnego wyjścia ze spadku konieczne jest dalsze ustalenie czy ktoś ze spadkobierców uzyskał z tego tytułu korzyść, co winno zostać uwzględnione we wzajemnych rozliczeniach pomiędzy nimi. W przypadku niewypłacenia do chwili obecnej ewentualnego ekwiwalentu winien on zostać przyznany w wyniku dokonanego działu.

Po ustaleniu składu spadku, Sąd winien również ustalić jego wartość. Jeśli w tym zakresie nie prowadzi w sprawie opinii biegłego, ale opiera się na przesłankach wynikających z dowodu prowadzonego w innej sprawie, winien w aktach sprawy mieć jasne potwierdzenie spadkobierców, co do akceptacji wartości poszczególnych składników majątkowych, dla ustalenia wartości ogólnej przedmiotu działu oraz dokonania rozliczeń. W przypadku zaś kiedy posilkuje się za zgodą stron postępowania opinią biegłego z innej sprawy dla dalszych wyliczeń, zachodzi potrzeba dopuszczenia dowodu w tym zakresie i załączenia do akt całej opinii. Konieczność ta nie będzie zachodzić, jeśli strony samodzielnie ustalą wartość poszczególnych składników majątkowych spadku.

Dla dokonania oceny możliwości podziału gospodarstwa rolnego, w tym w sposób wskazywany przez spadkobierców, Sąd winien zasięgnąć opinii biegłego rolnika. Dopiero w przypadku pozytywnego ustalenia możliwości konkretnych podziałów, rozważyć sposób dokonania działu spadku w naturze.

W tym zakresie stwierdzić również należy, że uczestnik kontestując ustalenia biegłej dotyczące wskazania, jakie działki zostały objęte testamentem na jego rzecz nie przedstawił, żadnych dowodów pozwalających na uznanie, że przeprowadzona identyfikacja jest nieprawidłowa. Trzeba zauważyć, że uczestnik jako osoba dorosła i wychowana na tym gospodarstwie winien się orientować, co do tego czy ustalenia biegłej A. J. wyczerpują przedmioty spadku objęte testamentem na jego rzecz, a w przeciwnym przypadku przedstawić argumenty i dowody pozwalające na ich weryfikację.

W przypadku braku możliwości podziału fizycznego należy ocenić zgodnie z przepisami art. 214 k.c. w związku z 1070 k.c., któremu ze spadkobierców i dlaczego należy przyznać spadkowe gospodarstwo, a także rozstrzygnąć co do takich składników, które w skład gospodarstwa nie wchodzi (np. samochód osobowy).

Po ustaleniu sposobu działu i ewentualnym rozdysponowaniu składników spadkowych, Sąd dopiero oceni czy i komu oraz w jakiej wysokości należąca jest dopłata lub spłata. W pierwszej kolejności należy stosować w tym zakresie odpowiednio przepis art. 216 k.c.

W przepisach mających zastosowanie do działu spadku wskazano mechanizm pozwalający na korygowanie wysokości spłat, zwłaszcza w przypadku kiedy jest nim objęte gospodarstwo rolne. Przyznanie spadkowego gospodarstwa rolnego jednemu ze współspadkobierców w całości lub w częściach nie odpowiadających udziałom wymaga rozstrzygnięcia problemu spłat na rzecz pozostałych uprawnionych. Wysokość spłat ustala się w pierwszej kolejności stosownie do

zgodnego porozumienia spadkobierców (art. 1070 w zw. z art. 216 § 1 k.c.), w przypadku braku takiego porozumienia - wysokość należnych spadkobiercom spłat może być obniżona w oparciu o zasady określone w stosowanym odpowiednio przepisie art. 216 § 2 k.c. Przy określaniu stopnia tego obniżenia bierze się natomiast pod uwagę, kryteria wskazane przez ustawodawcę odnoszące się zarówno do przedmiotu podziału, to jest typ, wielkość i stan gospodarstwa, a także do spadkobierców, to jest sytuację osobistą i majątkową spadkobiercy zobowiązanego do spłat i spadkobiercy uprawnionego do ich otrzymania. Zauważyć również należy, że dokonanie obniżenia spłat nie wyklucza możliwości rozłożenia ich na raty lub odroczenia ich spłaty stosownie do przepisu art. 212 § 3 k.c. (art. 1070 w zw. z art. 216 § 3 k.c.). Orzekając o dopłatach lub spłatach, Sąd Rejonowy winien brać również pod uwagę okoliczność czy i ewentualnie w jaki sposób na ich wysokość wpływać będzie wynik sprawy I C 238/11, albowiem brak jest obecnie wiedzy, co do tego kto jest pozwanym w tamtej sprawie, a także czy zachówek odnosi się wyłącznie do udziału jednego ze spadkobierców czy też całości spadku.

Po przeprowadzeniu wskazanych dowodów i rozważeniu płynących z nich wniosków Sąd Rejonowy wyda orzeczenie o dziale spadku.

(...)